

την ἀξίαν, διότι εἶναι ἀμελής, καὶ ὁμῶς δὲν ἀγωνίζεται ν' ἀποκτήσῃ τιμὴν· τοῦτο δὲν εἶναι μετριοφροσύνη, ἀλλ' ἐξευτελισμὸς καὶ δουλικὸν αἰσθημα. Δύναται ὁμοίως νὰ κρίνῃ τὰ προτερήματα αὐτοῦ μὲ τρόπον ταπεινωτικόν, τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἐπαινετικῶς, πλὴν οὐχὶ ἐκ μετριοφροσύνης, ἀλλ' ἐξ ἀπάτης, μὴ διακρίνων καλῶς μήτε τὰ ἑαυτοῦ, μήτε τὰ ἐκείνων. Δύναται νὰ κρίνῃ ὀρθῶς καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ καὶ τὰ ἐλαττώματα, νὰ μὴ ζητῇ εἰς ἑαυτὸν μηδεμίαν τιμὴν, καὶ ὁμῶς νὰ ἐγκυχᾷται ἐσωτερικῶς εἰς τὰ προτερήματα αὐτοῦ, χωρὶς νὰ ἐπιμελῇται τὴν διόρθωσιν τῶν ἐλαττωμάτων. Δύναται νὰ κάμῃ δικαίαν σύγκρισιν ἑαυτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ὁμολογήσῃ κατὰ τί ὑπερέχουσιν αὐτοῦ, ν' ἀποδίδῃ εἰς αὐτοὺς τιμὴν καὶ σέβας, καὶ ὁμῶς νὰ κυριεύηται ὑπὲρ ἀλαζονίας διὰ τι προτέρημα αὐτοῦ, ὅπερ στοχάζεται ὅτι ἰσορροπεῖ πρὸς τὰ τῶν ἄλλων, ἢ εὐχαρίστως νὰ ὑποχωρῇ εἰς αὐτοὺς ὑψηλότερον βαθμὸν ἀξίας, ἐνῶ δὲν φρονεῖ τὴν ἑαυτοῦ κατωτέραν διὰ περιστάσεις ἰδιαιτέρως. Οὕτω, παραδείγματος χάριν, ὁμολογεῖ τις περὶ ἄλλου ὅτι ἔχει βαθύνειν, πλὴν δὲν ἔχει, λέγει, ἐκείνην τὴν ζωρότητα τοῦ πνεύματος, καθ' ἣν αὐτὸς νομίζει ὅτι ὑπερτερεῖ. Τί λοιπὸν εἶναι ἡ μετριοφροσύνη, καὶ τίς ὁ μετρίοφρων ἄνθρωπος; Εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις θεωρεῖ τὰ προτερήματα αὐτοῦ, εἴτε μικρὰ εἴτε μεγάλα, ὡς χαρίσματα Θεοῦ δεδομένα εἰς τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ ἢ εἰς τὴν φύσιν αὐτοῦ καὶ ὡς τοιαῦτα μεταχειρίζεται αὐτὰ καὶ τελειοποιεῖ ἄνευ υπερηφανίας, σπουδάζων ἐν ταύτῃ νὰ γνωρίσῃ τὰς ἀτελείας καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ, διὰ νὰ διορθώσῃ ταῦτα.

Οὕτω θεωρουμένη ἡ μετριοφροσύνη, εἶναι ἀρετὴ εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὸν Θεόν· ἐμψυχώνει ἡμᾶς πάντοτε μὲ τὸν ζῆλον τοῦ μὴ ἀμελεῖν μηδὲν πρὸς βελτίωσιν ἡμῶν· ἐμπνέει εἰς ἡμᾶς συμπάθειαν, ὑπομονὴν καὶ συγκατάθεσιν εἰς τὰς ἀτελείας τῶν ἄλλων· κάμνει χρῆσιν τῶν προτερημάτων τόσοις πλέον ἐπαινετὴν καὶ ὠφέλιμον, ὅσον γνωρίζει τὸν Θεὸν πρῶτην πηγὴν καὶ αἰτίαν αὐτῶν. Ὡς τοιαῦτα θεωρῶν ὁ μετρίοφρων καὶ τὰ τῶν ἄλλων προτερήματα, σέβεται ταῦτα καὶ τιμᾷ. *Τί ἤθελον εἶσθαι*, λέγει καθ' ἑαυτὸν ὁ ἀληθὴς μετρίοφρων, *τί ἤθελον εἶσθαι, ἂν μοι ἔλειπεν ἡ φυσικὴ ἰκανότης; τί ἤθελον εἶσθαι, ἂν μοι ἔλειπεν ἡ ἀνατροφὴ;* τὰ καλὰ παραδείγματα, αἱ καλὰ περιστάσεις, οἱ φίλοι, οἱ διδάσκαλοι, ἡ πατρίς καὶ τόσα ἄλλα μέσα καὶ περιστάσεις, ἅτινα δὲν ἦσαν βεβαίως ἔργον οὔτε τῆς θελήσεως, οὔτε τῆς δυνάμεώς μου; *Πόθεν συνέτρεξαν ταῦτα εἰς ἐμὲ οὕτως εὐτυχῶς;* *Εἰς ποῖον εἶμαι χρεώστης διὰ τὴν γιλοπορίαν;* *Τίς ἐνέβαλε καὶ διετήρησεν ἐν ἐμοὶ σταθερὰν θέλησιν εἰς τὴν ζήτησιν τοῦ καλοῦ,* καὶ ἰκανότητα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ; *Πόθεν εἰς ἐμὲ ταῦτα πάντα;* Οὕτω συλλογιζόμενος ὁ ἔχων ἀληθινὴν καὶ γενναίαν μετριοφρο-